

بسمه تعالی

قطعنامه دهمین کنگره علوم خاک ایران

دهمین کنگره علوم خاک ایران با حضور جناب آقای دکتر واعظ زاده معاونت محترم علمی و فناوری ریاست محترم جمهوری، مقامات کشور و بیش از ۷۰۰ نفر از متخصصان علوم خاک کشور از تاریخ ۴ لغایت ۶ شهریورماه ۱۳۸۶ در پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران در کرج برگزار گردید. تعداد مقاله رسیده بیش از ۱۴۰۰ و گستره آنها کلیه زمینه های علوم خاک بود که از بین آنها ۷۵۰ مقاله در گرایشهای مختلف علوم خاک (۱۰۵ مقاله شفاهی و ۶۴۵ پوستری) برای ارائه پذیرفته شد.

بر اساس بحث و تبادل نظرهای بعمل آمده و پیشنهاد های ارائه شده موارد زیر به منظور برنامه ریزی و اتخاذ تصمیم های لازم به وسیله سیاستگذاران و مدیران دستگاههای پژوهشی و اجرائی کشور مورد تاکید قرار گرفت:

خاک از منابع طبیعی تجدید شونده است اما در شرایط خشک و نیمه خشک کشور ایران تخمین زده می شود که برای تشکیل هر یک سانتیمتر آن تا ۶۰۰ سال زمان نیاز می باشد. علیرغم تاکید مکرر قطعنامه های نه گانه پیشین بر لزوم حفظ این منبع حیاتی، متأسفانه نه تنها توجه کافی به این مهم نشده بلکه بر عکس عدم رعایت اصول حفاظت خاک در اراضی دیم و تخریب مراتع و جنگلها باعث فرسایش شدید و در نتیجه نابودی بخش زیادی از منابع خاکهای کشور گشته است. از تبعات این بی توجهی خشکسالی و ایجاد سیلابهای مخرب و تشدید روند صعودی وقوع این پدیده هاست. از طرف دیگر، برداشت بی رویه آب از منابع زیرزمینی و عدم اجرای تمهیدات لازم برای تسهیل نفوذ هر چه بیشتر آب به داخل خاک و تغذیه آبخوانهای زیرزمینی باعث نشست زمین در بخشهایی از کشور شده است.

چالش بزرگ آینده در جهان به ویژه در مناطق خشک و نیمه خشک نظیر ایران گرم شدن و تغییر اقلیم کره زمین در اثر تولید گازهای گلخانه ای نظیر دی اکسید کربن به علت گسترش فعالیت های صنعتی، قطع جنگلها، نابودی مراتع و فرسایش خاک می باشد. خاک به عنوان مخزن بزرگ کربن نقش مهمی در رهاسازی و همچنین در ترسیب کربن اتمسفر دارد. کاربری صحیح اراضی، گسترش جنگلکاری و انجام حداقل عملیات شخم و شیار و نیز مدیریت مصرف کودهای شیمیایی نقش مهمی در کنترل گازهای گلخانه ای دارد. جمهوری اسلامی ایران از امضاء کنندگان پیمان مبارزه با بیابان زدایی سازمان ملل متحد و نیز پیمان کیوتو برای کاهش غلظت گازهای گلخانه ای در اتمسفر بوده و لذا ملزم به رعایت مقررات آنها می باشد.

شرکت کنندگان در این کنگره با توجه به موارد فوق و نکاتی که در سخنرانی ها و پیشنهادات متعدد مطرح شد، موارد زیر را یادآوری کرده و اجرای آنها را مصرانه خواستار شدند:

۱) با توجه به فقدان یک سیاست مدون ملی خاک در ایران به منظور ارائه راهبردهای لازم در زمینه کاربری صحیح اراضی، مدیریت و بهره برداری پایدار خاک و اجرای برنامه های حفاظت خاک در سطح مزارع با مشارکت مردم، ضروری است با توجه به پیشنهاد انجمن علوم خاک ایران نسبت به تشکیل شورای عالی سیاستگزاری و برنامه ریزی امور خاک در

- وزارت جهاد کشاورزی و تدوین یک سیاست جامع خاک به منظور ایجاد هماهنگی ، نظارت و ارزیابی فعالیت های دستگاههای پژوهشی ، ترویجی و اجرایی کشور با حضور نمایندگان دستگاههای ذیربط اقدام عاجل بعمل آید.
- ۲) در مورد تهیه و تصویب قانون جامع خاک با توجه به مصوبات برنامه های توسعه پنجساله دوم و سوم کشور باید اقدام فوری بعمل آید.
- ۳) توصیه می شود یارانه کود به صورت هدفمند و در جهت حمایت از تولیدکنندگان محصولات کشاورزی و به نحوی پرداخت گردد که از مصرف بی رویه کود جلوگیری شود.
- ۴) برای تدوین استاندارد روشهای تجزیه خاک ، آب ، کود و محصولات کشاورزی باید هر چه سریعتر اقدام و نظارت جدی بر امور آزمایشگاههای خصوصی اعمال شود و در صورت نیاز قوانین و مقررات موجود مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد.
- ۵) جهت تامین سلامت مردم باید هر چه زودتر نسبت به تدوین استانداردهای سلامت محصولات کشاورزی به ویژه آنهایی که مستقیماً در زنجیره غذایی انسان قرار می گیرند یا با تغذیه دام مرتبطند اقدام شود. توجه به غلظت عناصر سنگین در این رابطه از اهمیت خاصی برخوردار است. توصیه می شود پژوهشهای زیست محیطی خاک در دانشگاهها و موسسات تحقیقاتی گسترش یابد.
- ۶) با توجه به رویکرد روز افزون به کشاورزی پایدار مبتنی بر حفاظت خاک و حداقل عملیات خاک ورزی و همچنین توسعه کشت ارگانیک ، ضروری است بسترهای لازم برای تحقیق و تولید صنعتی کودهای زیستی فراهم شود و همچنین پایش اثرات مصرف این کودها مورد توجه جدی قرار گیرد. در این راستا ضروری است نظارت مستمر ، دقیق و قانونمند بر تولید ، ورود و توزیع انواع کودها (شیمیایی ، آلی و زیستی) اعمال گردد.
- ۷) توسعه آموزش عالی دولتی و غیر دولتی در بخش کشاورزی و از جمله رشته علوم خاک (خاکشناسی) در طی سالهای اخیر بدون توجه به نیروی انسانی و امکانات آزمایشگاهی دانشگاهها و رعایت استانداردهای آموزشی و پژوهشی صورت گرفته است. ضروری است ضمن انجام نظارت لازم بر کیفیت آموزشی رشته علوم خاک(خاکشناسی) و گرایش های ذیربط معیارهای دقیقی جهت راه اندازی کیفی دوره های جدید به ویژه در مقطع تحصیلات تکمیلی در نظر گرفته شود.
- ۸) تحقیقات کاربردی چند تخصصی و بین رشته ای به منظور مدیریت ، حفاظت و بهره برداری پایدار خاک متناسب با شرایط اجتماعی و اقتصادی کشور باید مورد توجه خاص قرار گیرد و توسعه یابد.
- ۹) سرمایه گذاری بیشتر دولت و بخش غیر دولتی در جهت تقویت نیروی انسانی و تجهیزات آزمایشگاههای تخصصی خاک در موسسات تحقیقاتی و گروههای خاکشناسی دانشگاههای دولتی و غیر دولتی بسیار ضروری و اجتناب ناپذیر است.
- ۱۰) اقدامات اساسی در جهت بالا بردن فرهنگ عمومی و آگاهی مردم در زمینه شناخت اهمیت خاک و چگونگی پاسداری از این سرمایه عظیم ملی باید سرلوحه برنامه های کلیه دستگاههای آموزشی و اجرایی کشور در سطح شهرستان ، استان و کشور قرار گرفته و در این راه از رسانه های همگانی به ویژه صدا و سیما به نحو موثری بهره برداری شود.